

“El cementiri és una solució per a les empreses, no per a la societat”

Sergi Saladié (Vandellòs, Baix Camp, 1974) és portaveu de la Coordinadora Anticementiri Nuclear de Catalunya (CANC), que ha encapçalat les manifestacions a Ascó i a Barcelona contra la candidatura per al magatzem temporal centralitzat de residus. No parla de riscos de seguretat, sinó dels riscos econòmics i socials del cementiri.

“Els riscos són econòmics i socials”

Què té de dolent un cementiri nuclear —o magatzem temporal centralitzat (MTC)?

—Un magatzem, segons el diccionari, és un lloc on entren i surten coses: és un lloc de dipòsit de mercaderies per transferir-les a un altre lloc. Aquí hi entraran els residus i no en sortiran en

seixanta anys. *Magatzem* és un eufemisme que es fa servir per rebaixar el to. Nosaltres en diem *cementiri* perquè hi entraran materials que han deixat de tenir la seva funció i, per tant, són residus, per molt que es digui que poden servir com a futur combustible a plantes de nova generació. L'energia nuclear sem-

pre s'ha caracteritzat pel fet de transferir la solució dels seus problemes a futurs.

—L'MTC és fruit de la imprevisió?

—La qüestió principal per la qual ara sorgeix la necessitat *social* d'un cementiri o un MTC és que les centrals nuclears van ser dissenyades per a uns 25

anys i els enginyers van preveure unes dimensions per a les piscines –que és on ara es conserven els residus– adient per als residus de 25 anys. Ara que Ascó I i II són a punt de fer 26 i 24 anys; que la central de Vandellós en té 22; i que les altres de l'estat volten els vint anys o més, es troben que tenen les piscines a punt de col·lapsar-se. Si es col·lapsen, les centrals no podran continuar treballant perquè no tindran cap més lloc on abocar la porqueria. Com que els residus nuclears no tenen solució, la necessitat del cementiri no és per a resoldre res a la societat –que continuarà tenint el problema, sigui en un lloc o en un altre–, sinó a les empreses que gestionen les centrals. Quan diuen que això és la solució als residus menteixen: és la solució a les empreses. L'estat espanyol es fa càrrec de la gestió dels residus com també de desmantellar les centrals –això ho paguem entre tots per mitjà del rebut de la llum, tot i que a partir del 2005 l'estat va carregar una part d'aquesta tarifa a les empreses. És un problema d'empresa.

—**El govern espanyol demana “responsabilitat”.**

—De qui és la responsabilitat? De qui genera aquest problema, que és una indústria que es beneficia cada dia de 600.000 euros nets de cada reactor (per tant, d'Ascó en trauria 1.200.000 euros nets cada dia)? De la població on hi ha aquella instal·lació, que en rep una part molt petita, en comparació amb els guanys de l'empresa? De les grans conurbacions, que es beneficien de l'energia produïda per les empreses? El pas previ de debatre qui és el responsable –tot apunta que serien les empreses– no s'ha fet. Els territoris i les persones que vivim aquí no som responsables del problema que ha creat una empresa privada. El ministre Sebastián, quan va presentar aquesta qüestió, va dir que hi hauria bufetades i que s'hi presentarien més de cent candidats. Només se n'hi han presentat tres.

—**No m'heu respost la primera pregunta. Quin és el perill d'un cementiri?**

—La capacitat de continuar la diversitat del sistema nuclear en aquests territoris. Això que s'explica ara sobre el cementiri ja es va explicar els 70 i els 80 sobre les centrals nuclears: que eren segures, innòcues i que generarien una

JORDI PLAY

Manifestants convocats per la Coordinadora Anticementiri Nuclear de Catalunya davant l'Ajuntament d'Ascó, el matí que s'aprojava la candidatura a acollir el magatzem de residus.

quantitat infinita de feina i de riquesa, fins al punt que podríem emmoquetar tots els carrers. El risc, per a nosaltres, és social i econòmic. Sempre que es parla de risc es pensa en seguretat, però hi ha més riscos. Ells diuen que hi arribaran molts diners, però el primer esborrany d'ordre ministerial que parlava de compensacions econòmiques pels residus nuclears preveia dotze milions d'euros i l'últim esborrany de modificació de l'ordre ministerial parla de sis milions: amb un màxim de tres per a la localitat que els acull i tres per al territori del voltant. Ja anem baixant. I, sigui com sigui, és un esborrany d'ordre ministerial. No és aprovat ni hi ha garanties que s'hagi d'aprovar. És lletra morta. Potser diran que hi ha crisi i baixará la compensació.

—**L'alcalde d'Ascó diu que el cementiri serà un motor econòmic, com les centrals.**

—D'entrada, el cementiri només seran 90 llocs de feina i no 800 com els dos grups d'Ascó. A banda d'això, durant els 25 anys que Ascó I fa que és obert, la vila d'Ascó perd habitants a un ritme mitjà de 18 l'any. Té un polígon industrial fet el 1995 que, fins l'any passat –ara hi ha una nau on no sé si hi treballen o no–, només tenia un camp de futbol, un parc de bombers i un cementiri. Són les tres activitats econòmiques que ha captat l'economia d'Ascó: vet

aquí l'interès empresarial que desperta una central nuclear.

—**Els beneficis deuen ser apreciables a la comarca.**

—La Ribera d'Ebre és la comarca de Catalunya amb el PIB més alt –la que produeix més riquesa– i alhora la que té un percentatge de població pobra més alt de Catalunya. Segons l'*Anuari de Caixa Catalunya del 2002*, un 17,4% de la població de la Ribera d'Ebre vivia en la pobresa.

—**Més que la Terra Alta?**

—Amb uns percentatges molt semblants als de la Terra Alta, les Garrigues i el Priorat. Aquí hi ha un factor diferencial molt clar entre la producció de diners –diners que marxen cap a les seus de les empreses– i allò que es queda al territori. El pressupost anual de l'Ajuntament d'Ascó representa només tres dies i mig de producció de la central. Els guanys dels 362 dies restants se'n van fora del territori. A més, les centrals són empreses que no generen pràcticament indústria auxiliar. I tot allò que és manteniment i components de dins del reactor són encarregats a empreses de fora: a la de Vandellós van tenir una avaria en uns xips i els encarregats de resoldre-la van ser americans de Westinghouse, que van venir expressament per reparar-la i se'n van tornar.

Aquesta activitat nuclear ha imposibilitat que es desenvolupessin més

La Ribera d'Ebre és la comarca amb el PIB més alt i la que té un percentatge més alt de pobresa

activitats econòmiques. A tots els problemes estructurals que té el món rural, aquesta zona ha vist com s'hi afegien els incidents de la central: quan hi ha hagut un incident, com la fuga de partícules radioactives de fa un any, han vist com era més difícil de vendre els seus productes. Molt concretament, la Ribera nord té un mercat molt important a Europa que, després de l'incident, es va reduir molt...

—Parlem de fruita?

—Sobretot fruita, però també vi i oli. L'alcalde també diu que la central és l'empresa que dona més feina a la comarca, però bona part dels 800 treballadors de la central no viuen a la Ribera, sinó a Tarragona i rodalia. A més, la tendència d'aquestes indústries és, com més va més, de subcontractar els treballadors. A partir dels incidents que van tenir aquí, es va obrir una investigació, i va resultar que l'empresa que explota les centrals subcontractava un 60% de la plantilla.

—Quina empresa les gestiona?

—Una UTE que és un 70% d'Endesa i un 30% d'Iberdrola. El risc és social i econòmic, doncs. Amb les centrals no hem avançat i, si perpetuem aquest model, caminem cap a un carreró sense sortida.

—El cementiri arribarà acompanyat d'un centre de recerca i un parc tecnològic.

—Això diuen, però no queda pas gaire clar. Sobre el Parc Tecnològic ja diu l'esborrany que "pot anar a qualsevol lloc de la província". I el centre de recerca no queda gaire clar. En principi sí que anirà al costat del cementiri, però són partides diferents. I, en temps de crisi, no és clar que s'acabi fent. La cosa important és que l'estat ha de solucionar un problema de les elèctriques i l'estat busca un lloc per a col·locar els residus.

—Quins residus vindrien a Ascó si s'aprovara el cementiri?

—Tots els de l'estat espanyol.

—A més dels que hi ha a França?

—Sí, però això són quantitats molt petites. A França només hi ha la part de combustible de Vandellòs I que no va poder tornar quan Vandellòs I va petar. Sigui com sigui, és molt poc: tretze metres cúbics. No és el problema principal. Després ho han fet servir com l'amenaça que feia urgent l'MTC. L'estat explicava que si el 31 de desembre del 2010 no els traïem de França ens cobraran 60.000 euros diaris. Però això és en concepte de fiança, per si no se'ls emporten mai. El problema és que les piscines de les nuclears són al límit de capacitat. La primera opció que va donar l'estat va ser els MTI [magatzems transitoris individuals], una mena d'MTC petits. Jo no estic d'acord que es facin, perquè sóc partidari que tanquin les nuclears al final de l'etapa per a la qual han estat dissenyades. Això és com un ordinador que, al cap d'uns anys, per molt maquinari i programari que hi instal·lis, continua essent una màquina vella. Una nuclear és això mateix. Per moltes coses que diuen que hi fan, estructuralment són instal·lacions velles. De fet, de quatre o cinc anys ençà, hem vist que el nombre d'incidentes ha anat *in crescendo*. I, especialment, a les tres nuclears d'aquí, per l'escàs control que fa el Consell de Seguretat Nuclear sobre les UTE que les gestiona, hi hem detectat un procés de desinversió important que s'ha notat en dos fronts: en el manteniment dels sistemes essencials de la nuclear i la contractació del personal qualificat, que cada vegada més és subcontractat.

Això implica que ara les centrals que produeixen el 40% de l'energia nuclear de l'estat tenen un nivell d'incidències que volta el 70% o 60%—segons l'any—del total d'incidències de l'estat. Aquí hi ha alguna cosa que no quadra. He comptat que les nuclears de Catalunya tenen un incident cada cinc dies, de mitjana.

—Una central o una altra té alguna incidència cada cinc dies?

—Sí. Normalment diuen que no passa res, però també hi ha una fuga de partícules i una corrosió del sistema de refrigeració a Vandellòs II. La fiabilitat que tenen aquestes plantes davant la societat és tan baixa que ja no se les creu ningú—i les seves promeses tampoc. Fa

vint anys ens haurien encolomat ràpidament aquest cementiri, però ara la gent ja no és analfabeta energèticament. Als Països Baixos, on han fet un MTC al costat de l'única central que tenen—una solució que sembla lògica—, han passat quinze anys negociant el lloc, la forma, etcètera. Aquí han copiat el model però no les formes, i en un mes han volgut resoldre una qüestió que suscita debat i preocupació. Crec que això abocarà al fracàs aquesta iniciativa del govern espanyol. Jo crec que no es farà.

—Però la qüestió dels residus s'ha de resoldre.

—Els residus no tenen solució.

—Un cementiri s'ha de fer.

—No. No sé si és l'única solució que hi ha. Hauríem de mirar d'evitar la generació de residus. Hem començat la casa per la teulada. Primer creem el problema i després ja trobarem la solució.

—Però ara les nuclears hi són i els residus també.

—Sí. Però, d'entrada, hem de fer els mínims residus possibles. Hem de consensuar un calendari i estalviar-nos un risc que és real. Un cop tinguem això ja veurem si s'ha de fer un MTC o diversos MTI o un geològic profund; no sóc expert. No busquem solució a una cosa que no en té.

—Imaginem-nos—que no passaria— que les centrals tancaren el 2011. Els residus hi són i s'ha de buscar un cementiri. Com a magatzem temporal servirien les centrals però cal un magatzem definitiu.

—Això ho heu de demanar a un científic. Penso que els residus, com menys els maregis, millor. I em tiro pedres al meu terrat: aquí a Vandellòs ja hi ha dos cementiris. Si fos un *nimby* [de l'anglès *not in my backyard*: 'no al meu pati'], et diria que no, però si hi ha risc en el transport, millor que no es belluguin.

—Us estimeu més que es quedin on són?

—M'estimo més que tanquin les nuclears. I no passaria res, perquè ara mateix a l'estat espanyol hi sobra energia elèctrica. És fals que ens quedàriem sense llum. Ara Espanya ja té el doble de capacitat generadora que el seu consum màxim; i fa sis anys que n'exporta.

Alex Milian